

Joukkoliikenteen vuosikertomus vuodelta 2014

Joensuu, Kontiolahti, Liperi

1. Joukkoliikennejärjestelmä

Joensuun kaupunki toimii EU:n palvelusopimusasetuksen sekä joukkoliikennelain mukaisena seudullisena kunnallisena viranomaisena Joensuun, Kontiolahden ja Liperin kuntien muodostamalla alueella. Seudullinen yhteistoiminta käynnistyi 1.1.2012 alkaen. Toiminta sisältää toimivaltaisen viranomaisen tehtävien lisäksi sopijakuntien yhteistyösopimuksella keskenään sopimat joukkoliikenteeseen liittyvät tehtävät.

Yhteistyön tavoitteena on toteuttaa kuntarajat ylittävää yhteistyötä joukkoliikenteen järjestämisessä joukkoliikennelain mukaisesti sekä kehittää ja koordinaida seudullista joukkoliikennettä siten, että joukkoliikenteen palvelutaso paranee ja palvelut tuotetaan asiakaslähtöisesti ja edullisesti. Toiminnassa pyritään koko alueen joukkoliikenteen mahdollisimman tasapuoliseen kehittämiseen.

Yhteistoiminnan hallinnosta vastaa Joensuun kaupunki, jonka organisaatiossa toimii joukkoliikennejaosto kaupunkirakennelautakunnan alaisuudessa. Jaostossa on viisi jäsentä, joista kolme jäsentä on Joensuusta ja yksi jäsen sekä Kontiolahdelta että Liperistä. Puheenjohtaja tulee Joensuusta ja varapuheenjohtaja Kontiolahdelta tai Liperistä.

Toimivaltaisen viranomaisen tehtävänä on määritellä alueensa palvelutaso sekä päättää joukkoliikenteen järjestämistapa. Viranomainen myöntää myös alueensa reittiliikenne- ja kutsujoukkoliikenneluvat sekä hallinnoi liikennöintisopimuksia.

Joukkoliikenteen seudullisen yhteistoiminnan kustannusten jaosta on sovittu yhteistoimintasopimuksessa. Yleiset hallintomenot jaetaan kuntien asukaslukujen suhteessa. Kaupunki- ja seutulippujen hintavelvoitteiden korvaamisesta vastaa kukin kunta osaltaan. Palvelusopimusasetuksen mukaisesti hankitun liikenteen kustannukset jaetaan niiden kuntien kesken, joita liikenne palvelee.

2. Toiminnan painopisteet

EU:n palvelusopimusasetus ja kansallinen joukkoliikennelaki tulivat voimaan 3.12.2009. Tässä yhteydessä silloiset liikenneluvat muutettiin ns. siirtymäajan liikennöintisopimuksiksi. Valtaosa näistä sopimuksista päättyi toimivalta-alueella 30.6.2014. Liikenteen järjestämistavaksi siirtymäajan jälkeen on alueella päätetty palvelusopimusasetuksen mukainen käyttöoikeussopimusmenettely. Toimintavuoden aikana jatkettiin valmistautumista siirtymäajan jälkeiseen toimintaan.

KAUPUNKIRAKENNE, YHDYSKUNTASUUNNITTELU

Seudullinen joukkoliikenne kilpailutettiin kolmessa osassa, joista paikallisliikenteen kilpailutus ratkaistiin marraskuussa 2013 sekä Liperi–Joensuu–Hammaslahti ja Joensuu–Kontiolahti-liikenteet joulukuussa 2013. Paikallisliikennekohteeseen saatiin neljä tarjousta ja molempiin seutuliikennekohteisiin kolme tarjousta. Muiden tiesuuntien osalta kilpailutuksessa tehtiin yhteistyötä Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa, esimerkiksi Uimaharjun ja Enon sekä Kiihtelysvaaran ja Tuupovaaran liikenteiden osalta.

Noutopoika-palveluliikenne ja Joensuun asiointiliikenteet kilpailutettiin myös siten, että uudet sopimukset astuivat voimaan 1.1.2014.

Alkuvuosi 2014 käytettiin liikennöinnin aloittamisen suunnitteluun yhdessä liikennöitsijöiden kanssa. Kilpailutettu liikenne aloitettiin 1.7.2014.

Tammikuussa 2014 aloitettiin valmistautuminen myös uuden Waltti lippu- ja maksujärjestelmän käyttöönottoon ensimmäisten kaupunkiseutujen joukossa. Kesällä 2014 kausikortteja testattiin testiryhmällä. Koululaisten kausikortit otettiin käyttöön elokuussa koulujen alkaessa. Kaikkiaan koululaisille jaettiin noin 1800 Waltti-koululaiskorttia.

Varsinaisten kausi- ja arvokorttien käyttöönotto siirtyi alkuvuoteen 2015 ja loppuvuonna 2014 oli käytössä viiveajan lippu- ja maksujärjestelmä. Käteismaksujen osalta otettiin käyttöön vyöhykepohjainen hinnoittelu 1.7.2014 alkaen.

3. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1370/2007 7 artiklan 1. kohdan mukainen yhdistelmäraportti vuodesta 2014

3.1. Toimivaltaisen viranomaisen raportointivelvollisuus ja toimivalta-alue

Tämä yhdistelmäraportti perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (N:o 1370/2007 palvelusopimusasetus PSA) 7 artiklan 1. kohtaan.

Kohdassa on esitetty seuraavaa: "Toimivaltaisen viranomaisen on julkaistava kerran vuodessa yhdistelmäraportti, jossa selostetaan sen toimivaltaan kuuluvat julkisen palvelun velvoitteet, valitut julkisen liikenteen harjoittajat sekä korvaukset, joita niille on maksettu, ja yksinoikeudet, joita niille on myönnetty korvauksena julkisen palvelun velvoitteiden täyttämiseksi."

Joensuun kaupungin toimivalta-alue käsitti vuonna 2014 Joensuun kaupungin sekä Kontiolahden ja Liperin kunnan alueet. Toimivaltaisena viranomaisena muulla seudulla ja toimivalta-alueen rajat ylittävissä liikenteessä toimi Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (Liikenne ja infrastruktuuri).

KAUPUNKIRAKENNE, YHDYSKUNTASUUNNITTELU

Kuva 1: Joensuun toimivaltainen viranomaisen

3.2. Toimivalta-alueen lipputuotteet

3.2.1. Seutu- ja maakuntalippu

Toimivalta-alueella on käytössä Joensuun seudun seutulippu, joka on henkilökohtainen lippu ja voimassa 30 vrk ostopäivästä. Lipun kelpoisuusaikana voi matkustaa rajoituksetta seutulippualueella, johon kuuluvat Joensuu, Kontiolahti, Liperi, Outokumpu ja Polvijärvi. Seutulipun asiakashinnan määrittelee jokainen kunta itse.

Alueella on käytössä myös Pohjois-Karjalan maakuntalippu, joka on henkilökohtainen lippu ja voimassa 30 vrk ostopäivästä. Lippualueeseen kuuluvat kaikki Pohjois-Karjalan kunnat, joiden alueella lipulla voi matkustaa rajoituksetta lipun voimassaoloaikana. Lipun asiakashinnan määrittelevät alueen kunnat yhdessä.

3.2.2. Kaupunkiliput

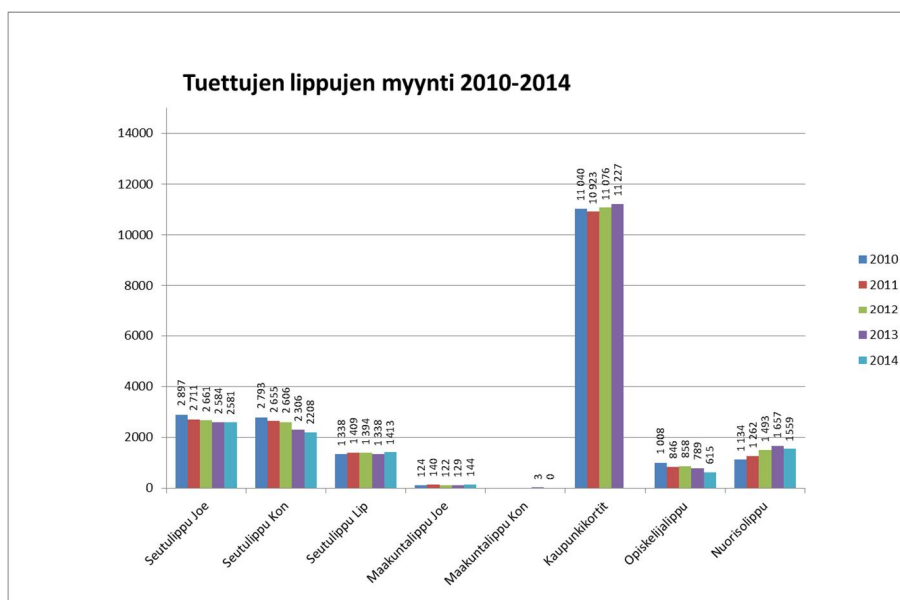
Joensuussa oli käytössä vuonna 2014 kaksi paikallisliikenteen vyöhykettä. Vyöhyke 1 kattoi ns. kantakaupungin alueen ja vyöhyke 2 kattoi Reijolan ja Niittylahden alueet. Vuonna 2014 olivat käytössä 1 ja 2 vyöhykkeillä 30 vrk:n kaupunkikortti, 40 matkan nuorisolippu (3 kk) sekä 40 matkan opiskelijalippu (3 kk).

Tuettujen lippujen asiakashinnat ja niihin kohdistunut tuki vuonna 2014 on esitetty seuraavassa taulukossa:

KAUPUNKIRAKENNE, YHDYSKUNTASUUNNITTELU

Lipputuote	Asiakashinta 1.1.2014	Asiakashinta 1.6.2014	Maksettu tuki (sis. alv)
Seutulippu, Joensuu	98,00	98,00	108 128,17
Seutulippu, Kontiolahti	67,00	70,00	64 494,53
Seutulippu, Liperi	75,00	75,00	41 495,52
P-K lippu, Joensuu	138,00	138,00	21 373,38
Kaupunkikortti, 1. vyöhyke	60,00	60,00	179 046,42
Kaupunkikortti, 2. vyöhyke	71,00	71,00	7 193,10
Nuorisolippu, 1. vyöhyke	49,00	49,00	53 978,00
Nuorisolippu, 2. vyöhyke	59,00	59,00	13 225,80
Opiskelijalippu, 1. vyöhyke	61,00	61,00	15 898,50
opiskelijalippu, 2. vyöhyke	72,00	72,00	2 916,90

Seuraavassa taulukossa näkyy tuettujen lippujen myynti vuonna 2014:

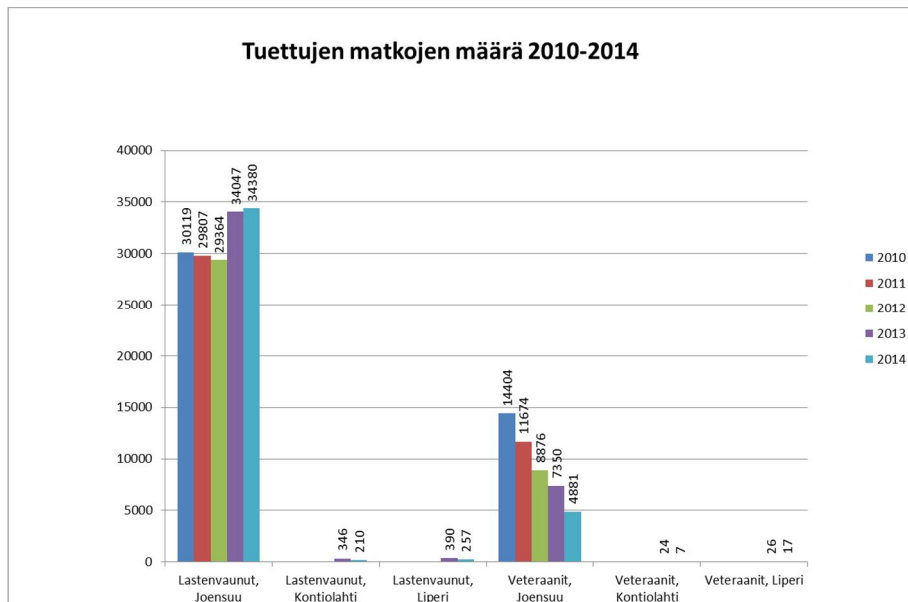

3.2.3. Muu tuettu matkustaminen 1.1.-30.6.2014

Toimivalta-alueella tuettiin asiakkaiden ilmaisia kertamatkoja lastenvaunujen ja saattajan sekä veteraanien osalta. Kontiolahdella ja Liperissä nämä etuudet tulivat käyttöön 1.2.2013 alkaen.

Lipputuote	Maksettu tuki (sis. alv) 1.1. - 30.6.2014
Lastenvaunut, Joensuu	52 543,04
Lastenvaunut, Kontiolahti	817,89
Lastenvaunut, Liperi	1 017,30
Veteraanit, Joensuu	7 016,21
Veteraanit, Kontiolahti	24,08
Veteraanit, Liperi	51,26

KAUPUNKIRAKENNE, YHDYSKUNTASUUNNITTELU

Kontiolahden ja Liperin lastenvaunujen ja veteraanien luvut sisältyvät Joensuun lukuihin 1.7.2014 alkaen.

3.2.4. Kertalippujen hinnat

Sopimusliikenteessä noudatettiin 1.1.-30.6.2014 Matkahuollon julkaisemia bussilippujen kertamatkahintoja, jotka ovat luettavissa Matkahuollon Internet-sivuilla (<http://www.matkahuolto.fi/fi/matka/hinnat/>).

Joensuun seudun joukkoliikenteen kilpailuttamassa liikenteessä otettiin 1.7.2014 alkaen käyttöön kertalippujen hinnoittelussa vyöhykehinnat. Hinnat olivat seuraavat:

Kertaliput	Aikuinen	Nuori/opiskelija	Lapsi
1 vyöhyke A, B, C, D	3,30	3,30	1,70
2 vyöhykettä, AB, BC, CD	4,50	4,50	2,30
3 vyöhykettä, ABC	7,50	7,50	3,80

3.2.5. Käytössä olleet lipputuotteet 1.7.2014 alkaen

Kilpailutetun liikenteen alkaessa 1.7. käytössä olivat ns. viiveajan lipputuotteet eli entiset seutu- ja maakuntalipputuotteet ja tuetut kaupunkiliput. Näiden lisäksi käytössä olivat myös aikaisemman liikennöitsijän lipputuotteet eli 40 ja 10

KAUPUNKIRAKENNE, YHDYSKUNTASUUNNITTELU

matkan sarjaliput. Näiden lippujen osalta asiakashinnat pysyivät entisinä. Lisäksi käytössä olivat Matkahuollon valtakunnalliset lipputuotteet.

3.2.6. Kokonaismatkustajamäärät

Seuraavassa taulukossa on esitetty toimivalta-alueen kokonaismatkustajamäärä siltä osin, kuin tiedot ovat saatavissa.

	2012	2013	2014	%
Sarja- ja kausiliput				
40-matkaa	83 784	74 280	61 384	
10-matkaa	18 585	18 027	15 424	
40-matkaa, lapset	6 314	4 920	4 848	
Kaupunkikortti	450 821	455 326	430 280	
Koululaiset, näyttölippu Jns/Waltti	48 121	43 157	218 818	
Seutulippu, Joensuu	94 865	90 181	86 397	
Seutulippu, Kontiolahti	97 993	84 923	79 008	
Seutulippu, Liperi	47 162	45 251	46 701	
Maakuntalippu, Joensuu	3 636	3 731	5 433	
Seutulippu, muut				
JNS opiskelijalippu	34 320	31 560	28 749	
JNS nuorisolippu	57 360	66 280	60 354	
Matkahuolto, muut				
Sarja- ja kausiliput yhteensä	942 961	917 636	1 037 396	70 %
Kertaliput				
Kertal. aikuinen	289 763	258 596	328 020	
Kertal. lapset	19 575	17 966	24 313	
Lastenvaunut saattajineen	27 997	33 406	32 435	
Veteraanit	7 662	6 572	5 065	
Vaihtolippu, kaup. alue	31 174	27 588	29 944	
Muut			541	
Vihkolippu			5 119	
Noutopoika	16 741	17 810	17 740	
Kertaliput yhteensä	392 912	361 938	443 177	30 %
KAIKKI YHTEENSÄ	1 335 873	1 279 574	1 480 573	100 %

Koululaislipuissa on mukana Kontiolahden ja Liperin tiedot 1.7.2014 alkaen.

Matkahuollon valtakunnallisilla korteilla (mm. muut seutu- ja maakuntaliput, Kellan koulumatkatukikortti) tehdyt matkat eivät ole tiedossa.

Kertalippumatkustuksen osalta on pelkästään Joensuun paikallisliikenteen tiedot 30.6.2014 saakka.

KAUPUNKIRAKENNE, YHDYSKUNTASUUNNITTELU

3.3. Valitut julkisen liikenteen harjoittajat ja maksetut korvaukset

3.3.1. Siirtymäajan liikennöintisopimukset

Joukkoliikennelain (869/2009) 62 § mukaisesti Joensuun kaupunki solmi toimivaltaisena viranomaisena siirtymäajan liikennöintisopimukset linjaliikennelupien mukaisista liikenteistä niiden liikennöitsijöiden kanssa, jotka kyseiset sopimukset halusivat tehdä.

Ajalla 1.1. – 30.6. Joensuun kaupungilla oli siirtymäajan liikennöintisopimuksia seuraavien liikennöitsijöiden kanssa:

- Lehtosen Liikenne Oy:n kanssa Joensuun kantakaupungin paikallisliikenne sekä lisäksi Joensuu–Kulho ja Joensuu–Onttola -välisiä yhteyksiä (Tekninen lautakunta 3.11.2009 § 381)
- Linja-Karjala Oy:n kanssa Joensuu–Reijola–Niittylahti ja Joensuu–Hammaslahti vuoroja, sopimus voimassa (Tekninen lautakunta 3.11.2009 § 381)
- Linja-Karjala Oy:n kanssa Joensuu–Honkalampi, Joensuu–Liperi liikenteitä (siirtyneet Pohjois-Savon ELY-keskukselta 1.1.2012, Seudullinen joukkoliikennejaosto 15.2.2013 § 8)
- Joensuun Turistiauto Oy:n kanssa Joensuu–Kontiolahti, Joensuu–Mönni-Kontiolahti, Kontiolahti–Paihola liikenteitä (siirtyneet Pohjois-Savon ELY-keskukselta 1.1.2012, Seudullinen joukkoliikennejaosto 15.2.2013 § 8)
- Pohjolan Turistiauto Oy:n kanssa Joensuu–Romppala, Joensuu–Uimaharju, Joensuu–Mönni–Eno liikenteitä (siirtyneet Pohjois-Savon ELY-keskukselta 1.1.2012, Seudullinen joukkoliikennejaosto 15.2.2013 § 8)
- Linja-autoliikenne A. Malinen Oy:n kanssa Kiihtelysvaaran reittiliikenne (Tekninen lautakunta 3.11.2009 § 381)

Linja-Karjala Oy:n kanssa tehty sopimus Joensuu-Kiihtelysvaara -liikenteestä (Tekninen lautakunta 3.11.2009 § 381) on voimassa 31.12.2016 saakka.

3.3.2. Osto- ja asiointiliikenne

Vuonna 2014 Joensuun kaupunki maksoi ostoliikenteestä liikennöitsijöille seuraavasti (sis. alv):

KAUPUNKIRAKENNE, YHDYSKUNTASUUNNITTELU

Liikennöitsijä	Maksettu korvaus (sis. alv) 2014
Ilomantsi Auto Oy	29 520,20
Linja-Karjala Oy	44 604,07
Pertti Varis	21 806,20
Pohjolan Turistiauto Oy	8 470,00
Savo-Karjalan Linja Oy	171 322,49
Taksi- ja tilausliikenne Mutanen Ay	11 930,76
	287 653,72

Vastaavasti maksettiin asiointiliikenteistä seuraavasti:

Liikennöitsijä	Maksettu korvaus (sis. alv)
Kallen Taksi t:mi Kalevi Tahvanainen	1 778,85
Taksi Armi Kahelin	30 210,85
Taksi Tapani Rytönen	6 201,35
Taksi J Rautiainen	21 720,09
Taksi Pertti Varis	9 760,91
Taksi Maarit Myller	11 400,54
Taksi Tuula Korvenmaa-Juutinen	7 314,60
Taksi Joonas Majoinen	4 068,13
Yhteensä	92 455,33

3.3.3. Käyttöoikeussopimusliikenne

1.7.2014 alkoi kilpailutettu käyttöoikeussopimusliikenne. Joensuun seudun joukkoliikenteen liikenne oli kilpailutettu kannusteurakkakorvausmallilla, jonka mukaan ensimmäisen vuoden liikenteestä kertyvät myyntitulot tulevat tilaajalle.

Käyttöoikeussopimuskorvausta on maksettu myös kahden Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kilpailuttaman liikenteen osalta, joissa osa vuoroista palvelee pelkästään toimivalta-aluetta. Näissä sopimuksissa liikenteissä tulot jäävät liikennöitsijälle.

Käyttöoikeussopimuskorvauksia (KOS) maksettiin 1.7. alkaen liikennöitsijöille seuraavasti:

KAUPUNKIRAKENNE, YHDYSKUNTASUUNNITTELU

Liikennöitsijä	Liikennöitsijälle maksettu KOS-korvaus (sis. alv)
Savo-Karjalan Linja Oy (kohteet 1 ja 3)	2 431 134,99
Linja-Karjala Oy (kohde 2)	1 355 656,21
Linja-Karjala Oy (POSELY-sopimus)	13 930,74
Pohjolan Turistiauto Oy (POSELY-sopimus)	10 557,49
Yhteensä	3 811 279,44

4. Joukkoliikenteen rahoitus

4.1. Hallintomenot

Seudullisen joukkoliikenteen yhteistoiminnan kustannusten jaosta on sovittu yhteistyösopimuksessa. Näitä kustannuksia ovat esimerkiksi jaoston toiminnasta aiheutuneet kustannukset, joukkoliikenneasioista vastaavien työntekijöiden ja viranhaltijoiden palkkakustannukset, joukkoliikenteen kehittämisestä ja liikenneinformaatiosta aiheutuneet kustannukset.

Vuoden 2014 kustannuksia lisäsivät mm. viiveajan lippu- ja maksujärjestelmästä aiheutuneet ylimääräiset, ennalta arvaamattomat kustannukset sekä lipunmyynnin järjestämisestä, mainonnasta, markkinoinnista ja aikataulutiedottamisesta aiheutuneet kustannukset.

4.2. Liikenteen menot

Joukkoliikenteen tukemiseen rahoitus tulee pelkästään kuntien sekä valtion talousarviosta 30.6.2014 saakka. Liikenteen järjestämistavan muuttumisen jälkeen 1.7. alkaen rahoitusta tulee myös matkustajilta asiakastuloina liikennöintitulojen ohjautuessa toimivalta-alueen liikenteen kilpailutuksen jälkeen tilaajalle.

Toimivalta-alueen rahoituksesta on sovittu Liikenneviraston, Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä Joensuun kaupungin välisellä aiesopimuksella, joka on laadittu vuosille 2013 - 2015. Aiesopimuksessa on sovittu molempien osapuolien sitoutumisesta hintavelvoitteiden korvaamiseen, ostoliikenteen rahoitukseen, kehittämishankkeisiin sekä käyttöoikeussopimuskorvausten maksamiseen joukkoliikenteen valtionavustuksista annetun asetuksen mukaisesti.

Vuoden 2014 menoja lisäsivät mm. käyttöoikeussopimukseen tehdyt ajoaikoja ja aikatauluja koskevat tarpeelliset sopimusmuutokset sekä asiointiliikenteiden hintatason nousu kilpailutuksen jälkeen.

KAUPUNKIRAKENNE, YHDYSKUNTASUUNNITTELU

4.3. Toiminnan tuotot

Uutena rahoituslähteenä ovat nyt liikenteestä kertyvät asiakas- ja koululaismatkatulot, joiden arviointi vuodelle 2014 oli erittäin hankalaa puutteellisten lähtötietojen vuoksi.

Seuraavassa taulukossa näkyvät joukkoliikenteen hallintomenot, liikenteen menot sekä toiminnan tuotot toimivalta-alueella vuosina 2012 – 2014 (sis. alv):

	2012	2013	2014
Hallinnolliset menot	152 689	196 689	407 226
Palkat ja palkkiot	119 899	110 427	120 823
Toimitilavuokrat	4 930	3 880	5 069
Palvelut	12 261	22 965	33 418
Aineet, tarvikkeet, tavarat	1 201	380	38 544
Muut kulut	1 658	4 741	5 858
Kehittäminen	12 739	54 297	203 514
Lippuet ja liikenteen menot	1 246 771	1 385 687	4 760 608
Kaupunkiliput	572 743	632 081	331 818
Seutuliput	340 437	321 760	214 118
Maakuntaliput	15 965	15 558	21 373
Lastenvaunut ja saattajat, Kon+Lip	0	2 590	1 835
Veteraanit, Kon+Lip	0	160	75
Ostoliikenteet	141 567	233 044	175 453
Asiointiliikenne (Jns)	48 624	44 407	92 455
Noutopoika (Jns)	127 434	136 087	112 201
Käyttöoikeussopimusmaksut	0	0	3 811 279
Kakki joukkoliikennemenot yhteensä	1 399 459	1 582 377	5 167 834
Tuotot	595 495	688 768	3 452 905
Valtionavustus	451 696	515 000	515 000
Lupamaksut	0	0	0
Kuntalaskutus *	143 799	173 768	377 722
Koulumatkalaskutus	0	0	817 384
Muut liikennöinnin tulot	0	0	1 742 799
Yli-/alijäämä	-803 965	-893 609	-1 714 929
* Vuosina 2012 ja 2013 kuntalaskutus alv 0%			

Valtionavustuksen osuus toimivalta-alueen joukkoliikennemenoista vuonna 2012 oli 32 %, vuonna 2013 vastaavasti 33 % ja vuonna 2014 20 %.